

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3763/2025
21.01.2026. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Драган Петрић, адвокат из ..., против тужене Средње школе "22. октобар" Жабаљ, чији је пуномоћник Игор Лончар, адвокат из ..., ради поништаја решења, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1179/25 од 17.09.2025. године, у седници одржаној 21.01.2026. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1179/25 од 17.09.2025. године.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 466/2024 од 06.03.2025. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца, којим је тражио да суд поништи решење Школског одбора тужене бр. .../...-... и решење директора тужене бр. ...-.../... од 01.04.2024. године а да обавезе тужену да га врати на рад на одговарајуће радно место у складу са законом и призна му сва права на раду и по основу рада, почев од дана престанка радног односа до дана враћања на рад. Ставом другим изреке, тужилац је обавезан да туженој накнади трошкове поступка у износу од 112.500,00 динара.

Апелациони суд у Новом Саду је, пресудом Гж1 1179/25 од 17.09.2025. године, ставом првим изреке, укинуо пресуду Основног суда у Новом Саду П1 466/2024 од 06.03.2025. године, у делу којим је тражено да се тужена обавезе да тужиоца врати на рад на одговарајуће радно место у складу са законом, па је тужба у том делу одбачена, док је у преосталом, одбијајућем делу, првостепена пресуда потврђена.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је изјавио благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права.

Тужени је доставио одговор на ревизију тужиоца, захтевајући накнаду трошкова ревизијског поступка.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11...10/23), у вези одредбе члана 92. Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", бр. 10/23), и утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је стекао диплому о IV степену образовања ..., занимање "...", 17.06.1986. године. Између парничних странака је закључен уговор о раду 05.05.2017. године под бр. ...-...-..., којим је тужилац засновао радни однос ради обављања послова радног места наставника ... на одређено време у трајању од 60 дана. Тужена је тужиоцу 18.09.2017. године издала диплому о стеченом средњем образовању образовног профила "... у трогодишњем трајању, након што је у школској 2016/2017 година положио сва три разреда средње школе. Потом је тужена тужиоцу 08.02.2018. године издала уверење о положеном специјалистичком испиту образовног профила "... – ...", који је тужилац похађао у школској 2017/2018 година. Решењем тужене бр. .../...-... од 03.07.2020. године, тужилац је примљен у радни однос на неодређено време код тужене на радно место наставника ... са пуним радним временом. Тужена је 22.12.2022. године поднела пријаву за тужиоца за добијање лиценце. Покрајински Секретаријат за образовање, прописе, управу и националне мањине – Националне заједнице, упутио је туженој 01.02.2023. године захтев за допуну документације за тужиоца, у ком је наведено да је потребно да у року од 30 дана од дана пријема захтева доставе: препис или оверене копије дипломе о стеченом образовању (диплома о стеченом средњем образовању) и доказ о петогодишњем радном искуству у струци. Потом је исти Секретаријат упутио туженој, 04.10.2023. године ургенцију за допуну документације за тужиоца, па су поводом добијања лиценце, директорка и секретар тужене, у периоду остављеном за допуну документације (7 дана), у више наврата разговарале са тужиоцем, позивајући га да донесе тражену диплому о стеченом III степену стручне спреме, што је тужилац и учинио, међутим, секретар тужене је уочила да тужилац нема довољан период радног искуства између стечених диплома односно да му недостаје стаж. Тужилац није доставио недостајућу документацију, јер није имао доказ о петогодишњем радном искуству, а тужена Покрајинском Секретаријату није послала ништа по њиховим захтевима за допуну документације у поступку добијања лиценце за тужиоца. Покрајински Секретаријат за образовање, прописе, управу и националне мањине – националне заједнице је донео решење бр. 128-1603/2023 од 20.10.2023. године, којим је одбачен, као неуредан, захтев тужене за полагање испита за лиценцу тужиоца, запосленог на радном месту наставника Потом је тужена 10.10.2023. године сачинила понуду тужиоцу за закључење анекса уговора о раду бр. .../...-... ради премештаја на радно место "...". У понуди је као разлог навела да запослени не испуњава услове из члана 139. став 1. Закона о основама система образовања и васпитања, за радно место на коме је запослен, те да је једино радно место на које запослени може да буде пребачен, а које је упражњено, радно место Тужилац је

23.10.2023. године прихватио понуду за закључење анекса уговора о раду, па су, потом, парничне странке закључиле анекс уговора о раду бр. .../...-... од 24.10.2023. године, којим је тужилац премештен на послове радног места "...". Тужилац је суду поднео тужбу ради поништаја тог анекса, па је Основни суд у Новом Саду донео пресуду на основу признања П1 1113/2023 од 26.02.2024. године којим је анекс уговора о раду поништен. Директор тужене је на основу одредбе члана 144. став 3. и 168. Закона о основама система образовања и васпитања донео решење бр. .../...-... од 01.04.2024. године на основу кога је тужиоцу престао радни однос и отказан му је уговор о раду бр. .../...-... од 15.07.2020. године, јер није положио испит за лиценцу. Одлучујући о жалби тужиоца изјављеној против тог решења Школски одбор тужене донео је 19.04.2024. године решење бр. .../...-... којим је жалба тужиоца одбијена и потврђено решење директора тужене бр. .../...-... од 01.04.2024. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужиоца одбили, применом одредбе чланова 176. став 1. тачка 2. Закона о раду, 139. став 1. тачке 1. и став 2, 141. став 6, 144, 147. став 2. и 3, 148, 167. став 2. и 168. Закона о основама система образовања и васпитања и члана 33. став 5. Закона о средњем образовању и васпитању. Применом наведених законских одредби, нижестепени судови су закључили да је законски услов за обављање послова наставника, васпитача и стручног сарадника дозвола за рад, односно лиценца, јер лице може да обавља послове наставника, васпитача и стручног сарадника без лиценце најдуже две године од дана заснивања радног односа у установи. Како је у току поступка утврђено да је тужилац радни однос код тужене засновао 05.05.2017. године и да је, на основу наведених законских одредби, без лиценце, послове наставника могао да обавља најдуже две године од дана заснивања радног односа, следи да је једино тужилац могао да отклони недостатак у погледу достављања доказа о петогодишњем радном искуству. Тај доказ тужилац није доставио, а то је било неопходно за допуну документације и наставак поступка за добијање лиценце. Имајући у виду да је Покрајински Секретаријат 20.10.2023. године, донео решење којим је одбачен захтев тужене за полагање испита за лиценцу од стране тужиоца, следи да тужилац, у року од две године од дана заснивања радног односа, није стекло лиценцу, која представља неопходни услов за рад наставника, што значи да он не испуњава услове из члана 139. став 1. Закона о основама система образовања и васпитања, па је наступила чињеница која је, према одредби члана 144. став 3. истог Закона, онемогућава даљи наставак радног односа тужиоца код тужене на пословима радног места "...". По оцени нижестепених судова, након одбацивања захтева за полагање испита за лиценцу тужиоца, наступили су законски услови, односно чињенице које онемогућавају даљи законит наставак радног односа, због чега су директор тужене, а потом и Школски одбор донели одговарајућа решења, на основу којих тужиоцу радни однос није престао незаконито, већ по сили закона, независно од воље како запосленог тако и послодавца, настанком чињенице за коју сам закон везује престанак права и обавезе запосленог и послодавца, односно чињенице која онемогућава даљи наставак радног односа.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су правилно применили материјално право.

Одредбом члана 144. Закона о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", бр. 88/2017 ... 92/2023), прописано је да послове наставника, васпитача и стручног сарадника може да обавља лице које има дозволу за рад (у даљем

тексту: лиценца). Без лиценце, послове наставника, васпитача и стручног сарадника може да обавља: 1) приправник; 2) лице које испуњава услове за наставника, васпитача и стручног сарадника, са радним стажом стеченим ван установе, под условима и на начин утврђен за приправнике; 3) лице које је засновало радни однос на одређено време ради замене одсутног запосленог; 4) сарадник у предшколској установи; 5) педагошки и андрагошки асистент и помоћни наставник; 6) лице запослено у министарству надлежном за унутрашње послове које изводи наставу из стручних предмета у школи из члана 90. став 2. овог Закона, како је прописано ставом 2. те одредбе закона. На основу одредбе члана 144. став 3. Закона о основама система образовања и васпитања, лице из става 2. тачке 1.-3. овог члана може да обавља послове наставника, васпитача и стручног сарадника без лиценце најдуже две године од дана заснивања радног односа у установи. Лиценца наставника, васпитача и стручних сарадника прописана је у одредби члана 147. Закона о основама система образовања и васпитања, тако што је лиценца јавна исправа (став 1.), министарство издаје лиценцу (став 2.), установа је дужна да благовремено достави министарству све податке у вези са лиценцом наставника, васпитача и стручног сарадника (став 3.). Лиценца се издаје наставнику, васпитачу и стручном сараднику који има положен испит за лиценцу на основу одредбе члана 148. истог Закона. Одредбом члана 167. став 2. Закона о основама система образовања и васпитања, прописано је да запосленом престаје радни однос ако се у току радног односа утврди да не испуњава услове из члана 139. став 1. овог Закона, или ако одбије да се подвргне лекарском прегледу у надлежној установи на захтев директора. Услови за пријем у радни однос су прописани одредбом члана 139. истог Закона, тако што у радни однос у установи може да буде примљено лице под условима прописаним законом и то, под тачком 1) ако има одговарајуће образовање, а услов из става 1. тог члана Закона доказује се приликом пријема у радни однос и проверавају у току рада.

На основу одредбе члана 176. став 1. тачка 2. Закона о раду, запосленом престаје радни однос независно од његове воље, воље послодавца, ако му је по одредбама закона, односно правноснажној одлуци суда или другог органа, забрањено да обавља одређене послове, а не може да му се обезбеди обављање других послова, даном достављања правноснажне одлуке.

Правилник о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника ("Службени гласник РС", бр. 22/2005 ... 9/2022), у одредби члана 15. предвиђа да установа подноси министарству, односно Покрајинском секретаријату за одобравање полагање испита за лиценцу, после савладаног програма увођења у посао, уз сагласност приправника, тако што се уз захтев подноси документација наведена у ставу другом те одредбе Правилника. У случају да установа не достави потпуну документацију из става 2. тог члана, министарство, односно Покрајински Секретаријат даје примерени рок за њену допуну. Ако установа у остављеном року не допуну документацију, сматра се да је одустала од захтева (став 3.).

Правилником о степену и врсти образовања наставника из опште образовних предмета, стручних сарадника и васпитача у стручним школама у подручју рада машинство и обрада метала ("Службени гласник РС – просветни гласник", бр. 4/2022) прописан је степен и врста образовања наставника, стручних сарадника и помоћних наставника у стручним школама у подручју рада машинства и обрада материјала и то

за стицање образовања у трајању од две године и за средње образовање и васпитање у трогодишњем и четворогодишњем трајању. На основу одредбе члана 2. тог Правилника, наставу и друге облике образовно-васпитног рада из опште образовних предмета, као и стручне послове у подручју рада машинство и обрада материјала, може да изводи лице које испуњава услове за наставника, односно стручног сарадника који су прописани посебним Правилником о степену и врсти образовања наставника, стручних сарадника и васпитача који се доноси за сва подручја рада. Одредбом члана 3. тачка 35. подтачка 2. алинеја 19. Правилника, предвиђено је да за обављање практичне наставе за све образовне профиле у трогодишњем трајању у другом и трећем разреду, осим за образовни профил механичар оптике, и четворогодишњем трајању у другом, трећем и четвртном разреду, осим за образовне профиле: машински техничар за компјутерско конструисање и техничар оптике, потребно је одговарајуће средње стручно образовање у области машинства, положен одговарајући специјалистички, односно мајсторски испит са петогодишњом праксом. На основу одредбе члана 2. тачка 35. подтачка 2. тог Правилника, даље је предвиђено да лице из свих алинеја ове подтачке треба да је стекло трогодишње или четворогодишње образовање у подручју рада машинства и обрада материјала или најмање три године радног искуства на пословима одговарајућег профила ван образовне установе.

Закон о раду ("Службени гласник РС", бр. 24/2005 .. 95/2018), у одредби члана 176. тачка 2., прописује да запосленом престаје радни однос независно од његове воље и воље послодавца ако му је по одредбама Закона, односно правноснажној одлуци суда или другог органа забрањено да обавља одређене послове, а не може да му се обезбеди обављање других послова, даном достављања правноснажне одлуке.

У конкретном случају, у току трајања радног односа тужиоцу утврђено је да он не испуњава услове из члана 139. став 1. Закона о основама система образовања и васпитања, јер нема лиценцу за обављање послова наставника, васпитача и стручног сарадника, те да је те послове без лиценце обављао дуже од две године од дана заснивања радног односа у установи, а Покрајински Секретаријат је одбацио захтев тужене за полагање испита за лиценцу од стране тужиоца, имајући у виду да није достављен доказ о његовом петогодишњем радном искуству, који је био неопходан за допуну документације и наставак поступка за добијање лиценце. То значи да је тужиоцу радни однос престао независно од његове воље и воље послодавца у смислу одредбе члана 176. тачка 2. Закона о раду, па су побијана решења туженог правилна и на закону заснована, а тужилац неосновано ревизијом указује на погрешну примену материјалног права.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка, јер је донета правилном применом одредбе члана 153. став 1. и 154. Закона о парничном поступку, имајући у виду његов исход.

На основу одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у ставу првом изреке.

Трошкови ревизијског поступка на име ангажовања пуномоћника, адвоката, за састав одговора на ревизију и за судске таксе, туженој нису били потребни у смислу одредбе члана 154. Закона о парничном поступку.

На основу одредбе члана 165. став 1. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Гордана Комненић,с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**